ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม 2564

CPMU news

CUSTOMS POLICY MONITORING UNIT

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์

- ทำความเข้าใจความตกลง Brexit จากมุมมองทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างเทศ
- กลไกทางศุลกากรสำหรับไอร์แลนด์เหนือในฐานะเขตศุลกากรของ UK และตลาดร่วมของ EU
- หนทางของยิบรอลตาร์จากเขตศุลกากรของ UK สู่สหภาพศุลกากรของ EU

Credit: RetailDetail

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นายนิติ วิทยาเต็ม

อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร)

นางสาวปานชนก ประสงค์นิจกิจ

เลขานุการเอก (ฝ่ายศุลกากร)

กองบรรณาธิการ

นายนำโชค ศศิกรวงศ์

เจ้าหน้าที่โครงการ

Customs Policy Monitoring Unit

จัดทำโดย

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร

ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย

ณ กรุงบรัสเซลส์

Office of Customs Affairs

Royal Thai Embassy to Belgium, Luxembourg and Mission to the EU

Dreve du Rembucher 89, 1170

Watermael-Boitsfort

Tel. +32 2 660 5759

Fax. +32 2 675 2649

http://brussels.customs.go.th

Email: thaicustoms@thaicustoms.be

❖ สวัสดีครับ ท่านผู้อ่าน

เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2563 ที่ผ่านมา ระยะเวลาเปลี่ยนผ่านของการถอนสมาชิกภาพของสหราชอาณาจักรจากสหภาพยุโรป (EU) หรือ Brexit ได้สิ้นสุดลง สหราชอาณาจักรจึงไม่อยู่ในสหภาพศุลกากร (customs union) และตลาดร่วม (single market) ของ EU อีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ระยะเวลาเปลี่ยนผ่านจะสิ้นสุดลง ทั้งสองฝ่ายได้บรรลุความตกลงว่าด้วยความร่วมมือและการค้า (EU-UK Trade and Cooperation Agreement: TCA) ซึ่งมีสาระสำคัญประการหนึ่ง คือ การจัดตั้ง**เขตการค้าเสรี** นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดทำพิธีสารเฉพาะสำหรับใช้กับไอร์แลนด์เหนือซึ่งเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักร โดยตามพิธีสารดังกล่าวไอร์แลนด์เหนืออยู่ใน**เขตศุลกากรของสหราชอาณาจักร**และในขณะเดียวกันก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของ**ตลาดร่วมของ EU** ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า และประการสุดท้าย สหราชอาณาจักรและสเปนยังได้จัดทำกรอบความตกลงพิเศษสำหรับยิบรอลตาร์ซึ่งเป็นดินแดนของสหราชอาณาจักรเช่นกัน โดยแต่เดิมยิบรอลตาร์เป็นสมาชิกของตลาดร่วมของ EU แต่ไม่ได้เข้าร่วมสหภาพศุลกากร แต่ความตกลงระหว่างสหราชอาณาจักรและสเปนกำหนดให้ใช้ความตกลงเชงเก้นและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Schengen acquis) กับยิบรอลตาร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคคล และในขณะเดียวกันก็ปูทางให้ยิบรอลตาร์เข้าร่วม**สหภาพศุลกากรของ EU** ในอนาคต

สถานการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความสับสนในประเด็นการเคลื่อนย้ายสินค้าและพิธีการศุลกากร เช่น สินค้าได้รับยกเว้นภาษีศุลกากรหรือไม่ ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสินค้าและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของฝ่ายใด ต้องผ่านพิธีการศุลกากรหรือไม่และของฝ่ายใด หรือต้องมีมาตรการกำกับดูแลเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากสิทธิพิเศษทางการค้าอย่างใด เป็นต้น

ในจดหมายข่าวฉบับนี้ สำนักงานฯ จึงขอนำเสนอความสัมพันธ์ทางการค้าใหม่ระหว่าง EU และดินแดนต่าง ๆ ของสหราชอาณาจักรผ่านมุมมองของทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจกลไกของการรวมกลุ่มในแต่ละรูปแบบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจมาตรการทางศุลกากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งช่วยให้เข้าใจหลักการของความตกลงทางการค้าที่ประเทศไทยหรืออาเซียนทำกับประเทศหรือกลุ่มประเทศต่าง ๆ ด้วย

นิติ วิทยาเต็ม

Credit: Dr2 Consultants

Credit: European Parliament

สารบัญ

บทความประจำเดือน

ความเข้าใจเบื้องต้นว่าด้วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ....1

สหภาพยุโรป: จุดเริ่มต้นจนถึง Brexit....4

ความสัมพันธ์ทางการค้าใหม่ระหว่าง EU กับสหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์เหนือ และยิบรอลตาร์
จากมุมมองของทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ....7

- กรณีสหราชอาณาจักร....7
- กรณีไอร์แลนด์เหนือ....11
- กรณียิบรอลตาร์....12

รายงานความเคลื่อนไหว

สาระสำคัญของความตกลง BREXIT ที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรและห่วงโซ่โลจิสติกส์....14

ผู้ส่งออกเนื้อสัตว์ของสหราชอาณาจักรประสบปัญหาในการผ่านพิธีการศุลกากรภายหลัง Brexit....15

ผู้ค้าปลีกของสหราชอาณาจักรละทิ้งสินค้าที่ลูกค้าใน EU ส่งกลับเพราะต้นทุนด้านศุลกากร....16

มาตรการทางศุลกากรสำหรับสินค้าที่เคลื่อนย้ายระหว่างไอร์แลนด์เหนือและ
สหราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564....17

EU ขอความร่วมมือผู้ผลิตและส่งออกฟอยล์อะลูมิเนียมในไทยในการสืบสวนสอบสวน
การหลบเลี่ยงมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดของฟอยล์อะลูมิเนียมจากจีน....20

ศุลกากรเบลเยียมตรวจยึดโคเคนได้มากที่สุดในโลกในคราวเดียวในปี 2563....21

WCO เผยแพร่เอกสารเพิ่มเติมสำหรับบังคับใช้ E-Commerce Framework of Standards....22

ฟิลิปปินส์เตรียมทำประชาพิจารณ์ระงับการยกเว้นภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าจากไทย....23

ความเข้าใจเบื้องต้นว่าด้วย
การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ คือ การที่ประเทศตั้งแต่สองประเทศขึ้นไปมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อลดหรือยกเลิกข้อจำกัดด้านการค้าระหว่างกันทั้งด้านภาษีศุลกากรและที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร ตลอดจนถึงการสร้างความร่วมมือในระดับที่ลึกขึ้นไปที่ครอบคลุมมิติอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านเศรษฐกิจ ทั้งด้านสังคม การเมือง การทหาร และการระหว่างประเทศ โดยมักเริ่มต้นจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรี สหภาพศุลกากร ตลาดร่วม สหภาพเศรษฐกิจ และสหภาพเหนือชาติ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นการให้สิทธิประโยชน์เฉพาะกับบางประเทศอันขัดกับหลักการไม่เลือกปฏิบัติขององค์การการค้าโลก (WTO) ด้วยเหตุนี้ ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) จึงบัญญัติกฎเกณฑ์สำหรับการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในขั้นต้นอันได้แก่ เขตการค้าเสรี (free trade area) และสหภาพศุลกากร (customs union)

ตามนิยามใน GATT Article XXIV:8(b) **เขตการค้าเสรี** คือ การรวมกลุ่มของเขตศุลกากร (customs territory) ตั้งแต่ 2 เขตขึ้นไป โดยมีการยกเลิกภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดในเขตศุลกากรที่รวมกลุ่ม ทั้งนี้ ความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีต้องครอบคลุมสินค้าอย่างมากพอ (substantially) ด้วย

จากนิยามดังกล่าว การใช้สิทธิประโยชน์ตาม FTA จึงต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าเพื่อป้องกันไม่ให้สินค้าที่มิได้มีถิ่นกำเนิดจากเขตศุลกากรที่เข้าร่วม FTA

เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ นอกจากนี้ GATT ยังกำหนดให้ FTA เปิดเสรีการค้าสินค้าที่มากพอเพื่อป้องกันไม่ให้ FTA ถูกใช้เป็นเครื่องมือแอบแฝงในการเลือกปฏิบัติกับสินค้าจากประเทศนอกกลุ่ม

ตัวอย่างความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี เช่น ความตกลงการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น ไทย-ออสเตรเลีย อาเซียน-เกาหลีใต้ ความตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป-ตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (EU-Mercosur) เป็นต้น

ส่วน**สหภาพศุลกากร**ตาม GATT Article XXIV:8(a) นั้น หมายถึง การรวมเขตศุลกากรตั้งแต่ 2 เขตขึ้นไปให้เป็นเขตศุลกากรเดียว โดยในเขตศุลกากรนี้มีการยกเลิกภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าสำหรับสินค้าที่ค้าขายระหว่างเขตศุลกากรที่เข้าร่วม หรืออย่างน้อยสำหรับสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดในเขตศุลกากรที่เข้าร่วม ทั้งนี้ ความตกลงจัดตั้งสหภาพศุลกากรต้องครอบคลุมสินค้าอย่างมากพอ และเขตศุลกากรในสหภาพศุลกากรต้องใช้ระบบอัตราภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าร่วมกันสำหรับสินค้าที่มาจากเขตศุลกากรนอกกลุ่ม โดยอัตราภาษีและข้อจำกัดดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประการ[1] และในภาพรวมต้องไม่สูงหรือไม่เคร่งครัดกว่าที่เคยใช้ก่อนมีการจัดตั้งเขตศุลกากร (Article XXIV:5(a)) เช่น สหภาพศุลกากรของ EU สหภาพศุลกากรของตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (Mercosur)[2] สหภาพศุลกากรของสหภาพเศรษฐกิจยูเรเซีย (EAEU)[3] เป็นต้น

จากลักษณะของเขตการค้าเสรีและสหภาพศุลกากรตามที่กล่าวข้างต้น จึงอาจกล่าวโดยสังเขปได้ว่า การรวมกลุ่มเศรษฐกิจทั้ง 2 รูปแบบมีลักษณะเหมือนกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกภาษีและข้อจำกัดทางการค้าระหว่างเขตศุลกากรที่เข้าร่วม แต่สหภาพศุลกากรเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อนกว่าเขตการค้าเสรีโดยมีการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าร่วมกันสำหรับใช้กับสินค้าจากนอกสหภาพศุลกากร

อนึ่ง GATT ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยรูปแบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อนไปกว่าสหภาพศุลกากร แต่ที่ผ่านมาประเทศสมาชิก WTO หลายรายได้ริเริ่มสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าไปกว่าสหภาพศุลกากร เช่น

1. ตลาดร่วม (common market) คือ สหภาพศุลกากรที่มีการยกเลิกพรมแดนหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศที่เข้าร่วมเพื่อให้สินค้า บริการ เงินทุน และแรงงานสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี เช่น ตลาดร่วมของ EU ตลาดร่วมของ EAEU ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นต้น

2. สหภาพเศรษฐกิจ (economic union) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีพัฒนาการสูงกว่าตลาดร่วม กล่าวคือ นอกจากจะมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต

[1] Turkey – Restrictions on Imports of Textile and Clothing Products – Report of the Appellate Body, 22 October 1999, WT/DS34/AB/R

[2] ประเทศสมาชิก Mercosur ได้แก่ อาร์เจนตินา บราซิล ปารากวัย อุรุกวัย เวเนซุเอลา และสมาชิกสมทบ (Associated States) ได้แก่ โบลิเวีย ชิลี โคลอมเบีย เอกวาดอร์ กายอานา เปรู และซูรินาเม

[3] ประเทศสมาชิก EAEU ได้แก่ อาร์เมเนีย เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน และรัสเซีย

ระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรีแล้ว ยังมีการตกลงประสานนโยบายทางเศรษฐกิจและการคลังให้มีความสอดคล้องกัน หรือในบางกรณีอาจมีการใช้เงินตราสกุลเดียวกัน (monetary union) โดยมีการจัดตั้งธนาคารกลางเพื่อบริหารนโยบายการเงินร่วมกันด้วย เช่น สหภาพเศรษฐกิจและการเงินของ EU ส่วน EAEU ได้บังคับใช้สนธิสัญญาก่อตั้งสหภาพเศรษฐกิจในปี 2558 (ค.ศ. 2015) มีแผนใช้เงินตราสกุลเดียวกันและจัดตั้งธนาคารกลางภายในปี 2568 (ค.ศ. 2025)

3. สหภาพเหนือชาติ (supranational union) เป็นการรวมกลุ่มที่มีพัฒนาการสูงสุด โดยประเทศที่เข้าร่วมมีการประสานนโยบายด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านเศรษฐกิจและการคลัง เช่น การเมือง การระหว่างประเทศ การทหาร เป็นต้น โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ตัดสินใจที่มีผลผูกพันประเทศสมาชิก

	เขตการค้าเสรี	สหภาพศุลกากร	ตลาดร่วม	สหภาพเศรษฐกิจ	สหภาพเหนือชาติ
EU	√	√	√	√	√
EAEU	√	√	√	√ (ภายในปี 2568)	
MERCOSUR	√	√			

ในปัจจุบัน EU เป็นการรวมกลุ่มระหว่างประเทศที่มีความใกล้เคียงกับสหภาพเหนือชาติมากที่สุด และเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงลำดับการสร้างความร่วมมือตั้งแต่การจัดตั้งเขตเสรีสำหรับสินค้าเพียงไม่กี่ประเภท การขยายความร่วมมือเพื่อสร้างตลาดร่วม สหภาพเศรษฐกิจและการเงิน และสหภาพเหนือชาติที่มีอำนาจในการบริหารจัดการและกำกับดูแลนโยบายในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากเศรษฐกิจ ตลอดจนถึงการถอนสมาชิกภาพของสหราชอาณาจักร (Brexit) และการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าใหม่ที่มีความซับซ้อนระหว่าง EU กับบริเตนใหญ่ (อังกฤษ สก็อตแลนด์ และเวลส์) ไอร์แลนเหนือ และยิบรอลตาร์

อ้างอิง

General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1994)

Eurasian Economic Union. General Information. http://www.eaeunion.org/?lang=en#about . Accessed 21 January 2021.

Michal Ovádek and Ines Willemyns. *International Law of Customs Unions: Conceptual Variety, Legal Ambiguity and Diverse Practice*. European Journal of International Law, Volume 30, Issue 2, May 2019. https://doi.org/10.1093/ejil/chz028

PRAVDA.Ru. *Russia, Kazakhstan and Belarus to have new joint currency by 2025*. https://english.pravda.ru/russia/127325-russia_kazakhstan_belarus_new_currency/ . Accessed 21 January 2021.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. *ระดับของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ*. https://www.stou.ac.th/study/services/sec/60340(2)/fta2.html เข้าถึง 6 มกราคม 2564.

สหภาพยุโรป
จุดเริ่มต้นจนถึง BREXIT

สหภาพยุโรป (EU) ถือกำเนิดขึ้นจากแนวคิดในการสร้างสันติภาพในทวีปยุโรปภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงสงครามเย็น โดยในระยะแรกเป็นความร่วมมือที่เน้นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรถ่านหินและเหล็กกล้า การค้า และพลังงานนิวเคลียร์ระหว่าง 6 ประเทศที่ร่วมก่อตั้ง ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนีตะวันตก อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และลักเซมเบิร์ก ก่อนจะขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมในทุกมิติจนกลายเป็นสหภาพเหนือชาติพร้อมด้วยจำนวนประเทศสมาชิกที่เพิ่มขึ้น และการถอนสมาชิกภาพของสหราชอาณาจักรในเวลาต่อมา

จุดกำเนิดของ EU คือ ประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community: ECSC) ที่ประเทศทั้งหกร่วมก่อตั้งในปี 2494 (ค.ศ. 1951) ตามสนธิสัญญากรุงปารีส โดยประเทศที่ร่วมก่อตั้งมีแนวคิดเริ่มต้นสร้างความร่วมมือจากการบริหารจัดการถ่านหินและเหล็กกล้าร่วมกันก่อนเป็นอันดับแรกเพราะทรัพยากรดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการทำสงคราม ในการนี้การจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อกำกับดูแลและการเปิดเสรีการค้าถ่านหินและเหล็กกล้าช่วยลดความตึงเครียดและการแข่งขันในการเข้าถึงสินค้ายุทธศาสตร์นี้ระหว่างประเทศสมาชิก

การจัดตั้ง ECSC ประสบความสำเร็จอย่างมาก ประเทศสมาชิกจึงมีความคิดที่จะขยายความร่วมมือ เพื่อสร้างตลาดร่วม (common market) อันเป็นที่มาของการลงนามในสนธิสัญญากรุงโรมซึ่งก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community: EEC) ในปี 2500 (ค.ศ. 1957) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ยกเลิกภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิก
2. กำหนดอัตราภาษีศุลกากรร่วม (Common Customs Tariff) สำหรับสินค้าจากประเทศนอกกลุ่ม
3. สร้างตลาดร่วมเพื่อให้สินค้า บริการ เงินทุน และแรงงานเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี
4. การกำหนดนโยบายทางการเกษตรและการคมนาคมร่วม

ประเทศสมาชิกประสบความสำเร็จในการจัดตั้งสหภาพศุลกากรภายในปี 2512 (ค.ศ. 1969) ตามระยะเวลาที่กำหนดในสนธิสัญญากรุงโรม ในขณะที่การจัดตั้งตลาดร่วมประสบกับความล่าช้า ด้วยเหตุนี้ ประเทศสมาชิกจึงจัดทำ Single European Act เพื่อให้การจัดตั้งตลาดร่วมเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์ภายในเดือนมกราคม 2536 (ค.ศ. 1993) ตามจำนวนประเทศสมาชิกที่เพิ่มขึ้น[4]

ในขณะเดียวกัน ประเทศสมาชิกได้ริเริ่มประสานนโยบายทางเศรษฐกิจและการเงินเพื่อแก้ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเงินระหว่างประเทศสมาชิกด้วยการจัดตั้งระบบแลกเปลี่ยนเงินตราแห่งยุโรป (European Monetary System) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การก่อตั้งสหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป (Economic and Monetary Union) เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจการเงินและการคลังของประเทศสมาชิกเป็นระบบเดียวกันและใช้เงินสกุลเดียวกัน ได้แก่ เงินยูโร[5] ตามสนธิสัญญามาสทริชต์ (Treaty of Maastricht) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี 2536 (ค.ศ. 1993) นอกจากนี้ สนธิสัญญามาสทริชต์ยังได้ขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมการระหว่างประเทศ ความมั่นคง ความยุติธรรม และกิจการภายในของประเทศสมาชิก และได้เปลี่ยนชื่อประชาคมยุโรปเป็นสหภาพยุโรป (European Union: EU)

อำนาจที่เพิ่มขึ้นของ EU เป็นเหตุให้เกิดความไม่พอใจในบางประเทศสมาชิกรวมถึงประชาชนที่เห็นว่า EU ใช้อำนาจออกกฎหมายในด้านต่าง ๆ โดยขัดกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยเหตุนี้ สนธิสัญญาลิสบอน (Treaty of Lisbon) จึงสร้างความชัดเจนในการแบ่งแยกการใช้อำนาจระหว่าง EU และประเทศสมาชิกอย่างชัดเจนในปี 2552 (ค.ศ. 2009) ดังนี้

1. Exclusive competences เป็นอำนาจที่ EU เพียงองค์กรเดียวเป็นผู้ใช้ในการออกกฎหมายที่มีผลผูกพันประเทศสมาชิกในด้านต่าง ๆ เช่น สหภาพศุลกากร การแข่งขันทางการค้าที่จำเป็นสำหรับตลาดภายใน นโยบายทางการเงินในประเทศสมาชิกที่ใช้สกุลเงินยูโร นโยบายการค้าร่วม การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล เป็นต้น

2. Shared competences ทั้ง EU และประเทศสมาชิกมีอำนาจในการออกกฎหมาย แต่ประเทศสมาชิกจะสามารถออกกฎหมายได้ก็ต่อเมื่อ EU ไม่ได้ใช้อำนาจหรือตัดสินใจไม่ใช้อำนาจในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านต่าง ๆ เช่น ตลาดภายใน นโยบายทางสังคม นโยบายทางการเกษตรและการประมง สิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค การขนส่ง พลังงาน เป็นต้น

3. Supporting competences เป็นอำนาจที่ EU สามารถใช้ได้เฉพาะในการสนับสนุน การประสานงาน หรือการส่งเสริมมาตรการของประเทศสมาชิกเท่านั้น กล่าวคือ กฎหมายที่ EU ออกต้องไม่มีผลเป็นการทำให้กฎหมายของประเทศสมาชิกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นโยบายที่ EU สามารถใช้อำนาจดังกล่าวได้ เช่น การปกป้องและการพัฒนาสุขภาพของมนุษย์ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การศึกษา เป็นต้น

[4] นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งประชาคมพลังงานปรมาณูแห่งยุโรป (Euratom) เพื่อการใช้และวิจัยพลังงานนิวเคลียร์ในทางสันติ

[5] นำมาใช้เป็นครั้งแรกในปี 2542 (ค.ศ. 1999) ในทางบัญชีและธุรกรรมทางการเงินเท่านั้น ก่อนมีการพิมพ์ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ในปี 2545 (ค.ศ. 2002)

นอกจากนี้ สนธิสัญญาลิสบอนยังรับรองสถานะนิติบุคคลของ EU อย่างชัดแจ้ง ทำให้ EU สามารถเจรจาและเข้าทำสนธิสัญญากับประเทศที่สามรวมถึงเข้าเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ได้ พร้อมกันนี้ สนธิสัญญาลิสบอนยังบัญญัติกระบวนการถอนสมาชิกภาพออกจาก EU เป็นครั้งแรก ดังปรากฏใน Article 50 ของสนธิสัญญาว่าด้วยสหภาพยุโรป (Treaty on European Union)[6]

จะเห็นได้ว่า EU ถือกำเนิดจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีสำหรับสินค้าเพียงไม่กี่ประเภท ก่อนที่จะประเทศสมาชิกจะขยายความร่วมมือเพื่อสร้างตลาดร่วม สหภาพเศรษฐกิจและการเงิน และสหภาพเหนือชาติที่มีอำนาจในการบริหารจัดการและกำกับดูแลนโยบายในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากเศรษฐกิจ และอำนาจที่เพิ่มขึ้นของ EU นี้ เป็นสาเหตุหลักที่

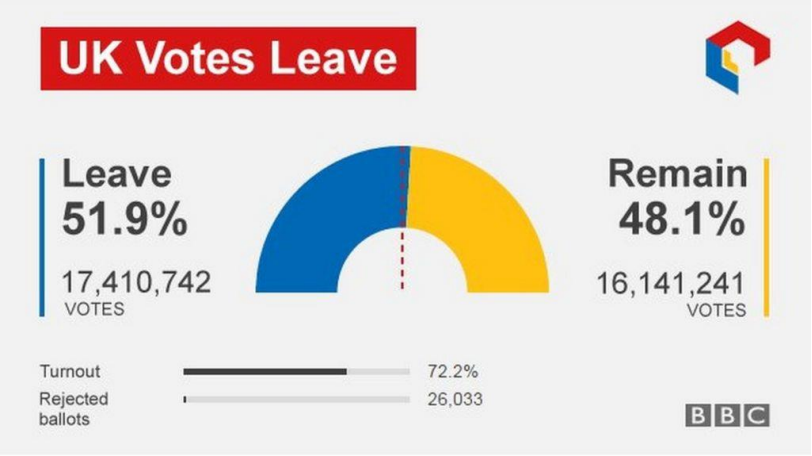

ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในสหราชอาณาจักรไม่พอใจและประสงค์ถอนสมาชิกภาพออกจาก EU อันนำไปสู่การทำประชามติในปี 2559 และการถอนสมาชิกภาพอย่างเป็นทางการในเดือนกุมภาพันธ์ 2563

อ้างอิง

European Parliament. *The historical development of European integration.* PE 618.969. 18/06/2018. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/PERI/2018/618969/IPOL_PERI(2018)618969_EN.pdf .

European Commission. *History and purpose of the euro.* https://europa.eu/european-union/about-eu/euro/history-and-purpose-euro_en#:~:text=After%20a%20decade%20of%20preparations,changeover%20in%20history%20took%20place. Accessed 7 January 2021.

European Commission. *Division of competences within the European Union*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0020 . Accessed 7 January 2021.

European Commission. *Fifty years at the service of peace and prosperity: the European Coal and Steel Community (ECSC) treaty expires*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_02_898 . Accessed 7 January 2021.

[6] สนธิสัญญาว่าด้วยสหภาพยุโรป คือ สนธิสัญญามาสทริชต์เดิมที่ถูกแก้ไขและเปลี่ยนชื่อโดยสนธิสัญญาลิสบอน

ความสัมพันธ์ทางการค้าใหม่ระหว่าง EU กับ สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์เหนือ และยิบรอลตาร์

จากมุมมองของทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

ในระหว่างที่ยังเป็นสมาชิก EU และในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2563 สหราชอาณาจักรถือเป็นส่วนหนึ่งของตลาดร่วมและสหภาพศุลกากรของ EU การค้าขายระหว่างสหราชอาณาจักรกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ จึงสามารถกระทำได้อย่างเสรีโดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ เพราะสหราชอาณาจักรและประเทศสมาชิกอื่น ๆ จัดเป็นเขตศุลกากรเดียวกันโดยใช้มาตรฐาน กฎเกณฑ์ การกำกับดูแล และการบังคับใช้กฎหมายระบบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 เป็นต้นไป สหราชอาณาจักรไม่ถือเป็นสมาชิกของตลาดร่วมและสหภาพศุลกากรอีกต่อไปซึ่งส่งผลกระทบต่อในมิติการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในหลายประการ โดยในที่นี้จะขอกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าและศุลกากรเป็นหลัก กล่าวคือ

1. ความตกลงระหว่าง EU กับประเทศที่สาม รวมถึงความตกลงการค้าเสรี (FTA) ของ EU ไม่มีผลผูกพันสหราชอาณาจักรอีกต่อไป ดังนั้น สหราชอาณาจักรจึงไม่อาจใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าตาม FTA ของ EU แต่ในขณะเดียวกัน ก็สามารถเจรจาและทำความตกลง FTA กับประเทศอื่น ๆ ได้โดยเสรี

2. สหราชอาณาจักรสามารถกำหนดอัตราภาษีศุลกากรและมาตรการทางค้าอื่น ๆ ได้ด้วยตัวเอง ทั้งกับประเทศสมาชิก EU และประเทศที่สาม จากแต่เดิมที่ต้องใช้อัตราภาษีศุลกากรเดียวกับประเทศสมาชิก EU ตามหลักการของสหภาพศุลกากร

3. สหราชอาณาจักรไม่อาจใช้สิทธิประโยชน์จากหลักการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีในตลาดร่วมของ EU ได้อีกต่อไป สินค้าที่เคลื่อนย้ายระหว่างทั้งสองฝ่ายจึงต้องผ่านพิธีการศุลกากรและอาจต้องเสียภาษีศุลกากรอันเป็นอุปสรรคต่อการค้า

4. เนื่องจากสหราชอาณาจักรได้ออกจากตลาดร่วมของ EU จึงสามารถกำหนดมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับสินค้าได้ด้วยตัวเอง ผู้ประกอบการจึงอาจประสบกับอุปสรรคทางการค้าบางประการในการค้าขายระหว่างสหราชอาณาจักรและประเทศสมาชิกของ EU อันเนื่องมาจากมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสหราชอาณาจักรและ EU มีการค้าสินค้าระหว่างกันในปริมาณมาก[7] จึงมีความจำเป็นต้องรักษาผลประโยชน์ทางการค้าสินค้าระหว่างกัน ด้วยเหตุนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีในความตกลงเพื่อความร่วมมือและการค้าระหว่าง EU และสหราชอาณาจักร (EU-UK Trade and Cooperation Agreement: TCA) ซึ่งยกเลิกภาษีศุลกากรและข้อจำกัดเชิงปริมาณ (โควตา) รวมถึงจำกัดค่าธรรมเนียมที่ศุลกากรสามารถจัดเก็บจากการให้บริการได้

ทั้งนี้ แม้การค้าในเขตการค้าเสรีจะได้รับยกเว้นภาษีศุลกากรและโควตา แต่การเคลื่อนย้ายสินค้าไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเสรีดังเช่นในกรณีตลาดร่วม เพราะเขตการค้าเสรีมีกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่กำหนดกฎเกณฑ์สำหรับสินค้าในการใช้สิทธิประโยชน์ตามความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีไม่ได้ใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้าที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันดังเช่นในกรณีตลาดร่วม ดังนั้น การนำเข้าสินค้าต้องปฏิบัติตามพิธีการศุลกากรเพื่อตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้ารวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ ของประเทศนำเข้า เช่น มาตรฐานสินค้า มาตรการด้านความปลอดภัย มาตรการด้านสุขอนามัย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกัน TCA ได้กำหนดมาตรการบางประการเกี่ยวกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ดังนี้

1. การอนุญาตให้ผู้ประกอบการสะสมถิ่นกำเนิดได้จากทั้งวัตถุดิบที่ใช้และกระบวนการผลิตหรือแปรรูปที่เกิดขึ้นในอาณาเขตของประเทศสมาชิก (full cumulation)

2. การอนุญาตให้ผู้ส่งออกรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเองซึ่งช่วยลดต้นทุนและระยะเวลาในการขอหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า

อนึ่ง แม้มีมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า แต่การนำเข้า/ส่งออกยังคงต้องปฏิบัติตามพิธีการอื่น ๆ ของทั้งสหราชอาณาจักรและ EU เช่น การยื่นใบขนสินค้า การตรวจสอบสินค้า เป็นต้น ในการนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยอมรับผู้ประกอบการระดับมาตรฐาน AEO (Authorised Economic Operator) ของแต่ละฝ่ายเพื่อให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ได้สิทธิประโยชน์ในการผ่านพิธีการศุลกากรที่ลดความซับซ้อนลงของอีกฝ่าย แต่ยังคงต้องยื่นเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องความมั่นคงหรือความปลอดภัยของสินค้า (security and safety declarations)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานและข้อกำหนดทางเทคนิคของสินค้านั้น แม้แต่ละฝ่ายจะมีข้อกำหนดของตนเอง แต่ได้บรรลุความตกลงใน TCA ซึ่งกำหนดให้ทั้งสหราชอาณาจักรและ EU ลดอุปสรรคทางเทคนิคที่ไม่จำเป็นโดยใช้มาตรการต่าง ๆ เช่น การทำความตกลงทวิภาคี การลดความซับซ้อนของกระบวนการในการประเมินมาตรฐานสินค้า เป็นต้น ในการนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกำหนดมาตรฐานสากลที่จะใช้ร่วมกันเพื่อให้ข้อกำหนดมีความสอดคล้องกันอันจะช่วยลดต้นทุนของผู้ประกอบการในการผลิตและการประเมินมาตรฐานสินค้า นอกจากนี้

[7] ในปี 2562 ร้อยละ 13 ของการค้าทั้งหมดของ EU เป็นการค้ากับสหราชอาณาจักร ในขณะที่สหราชอาณาจักรนำเข้าสินค้าจาก EU เกินกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณการค้าทั้งหมด

ผู้ผลิตยังสามารถประเมินมาตรฐานสินค้าหลากหลายประเภทด้วยตัวเองได้ เช่น

1. ยานยนต์

1.1 ใช้มาตรฐานทางเทคนิคสากลของคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจแห่งสหประชาชาติสำหรับยุโรป (United Nations Economic Commission for Europe: UNECE)

1.2 ยอมรับสินค้าของอีกฝ่ายที่มีใบรับรองตามที่องค์การสหประชาชาติกำหนด (UN type-approval certificate)

1.3 ร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลตลาดเพื่อตรวจหายานยนต์ที่ไม่ได้มาตรฐาน

1.4 ร่วมมือในการวิจัยและแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อยกระดับกฎระเบียบด้านความปลอดภัยของยานพาหนะ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่

2. ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์

2.1 ยอมรับผลการรับรองของหน่วยงานรัฐอีกฝ่ายสำหรับสินค้าที่ผลิตในโรงงานที่ตั้งอยู่ในอาณาเขตของประเทศที่ออกใบรับรองเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบสินค้าที่ซ้ำซ้อน

2.2 ภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขยายการรับรองฝ่ายเดียวให้ครอบคลุมถึงสินค้าที่ผลิตในโรงงานที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในอาณาเขตของประเทศที่ออกใบรับรองก็ได้

3. เคมีภัณฑ์

3.1 สร้างความร่วมมือด้านกฎระเบียบทั้งระดับทวิภาคีและในเวทีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการประเมินความอันตรายและความเสี่ยงของเคมีภัณฑ์รวมทั้งรูปแบบของเอกสารสำหรับผลการประเมิน

3.2 ปฏิบัติพันธกรณีในการบังคับใช้ระบบจัดจำแนกประเภทและการติดฉลากเคมีภัณฑ์ของสหประชาชาติ (UN Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals) รวมทั้งแนวปฏิบัติทางเทคนิคที่ออกโดยองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3.3 กำหนดขั้นตอนที่โปร่งใสในการจัดจำแนกประเภทของสารเคมีและการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ไม่เป็นความลับ

4. ไวน์

4.1 ผ่อนคลายข้อกำหนดในการรับรองสินค้าของทั้งสองฝ่าย โดยผู้ผลิตสามารถรับรองมาตรฐานสินค้าของตนได้ด้วยตัวเอง

4.2 จัดตั้งข้อกำหนดร่วมกันในการติดฉลากไวน์เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอและหลีกเลี่ยงข้อกำหนดเกี่ยวกับฉลากที่ไม่จำเป็น

4.3 ปฏิบัติตามพันธกรณีในการอนุญาตให้นำเข้าไวน์ที่ผลิตตามรูปแบบและกรรมวิธีของตน หากเป็นไปตามกรรมวิธีที่องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยองุ่นและไวน์ (International Organisation of the Vine and Wine: OIV) เสนอแนะ ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยอมรับกรรมวิธีและข้อจำกัดเพิ่มเติมที่อยู่นอกเหนือข้อเสนอแนะของ OIV ด้วย

4.4 แลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความร่วมมือด้านไวน์และทบทวนบทบัญญัติเกี่ยวกับไวน์ทุก 3 ปี เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า

5. ผลิตภัณฑ์จากสิ่งมีชีวิต (organic products)

สหราชอาณาจักรและ EU ยอมรับกฎหมายและระบบการควบคุมผลิตภัณฑ์จากสิ่งมีชีวิตทุกประเภทของแต่ละฝ่าย กล่าวคือ สินค้าที่เป็นไปตามกฎหมาย EU และได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่ EU รับรอง สามารถเข้าสู่ตลาดสหราชอาณาจักรได้ และสินค้าที่เป็นไปตามกฎหมายสหราชอาณาจักรและผ่านการรับรองโดยหน่วยงานของสหราชอาณาจักร สามารถเข้าสู่ตลาด EU ได้เช่นกัน

ทั้งนี้ TCA ยังคงไว้ซึ่งมาตรฐานด้านสุขอนามัยของมนุษย์ พืช และสัตว์ (SPS) ของทั้ง EU และสหราชอาณาจักร กล่าวคือ ผู้ส่งออกสินค้าเกษตรจากสหราชอาณาจักรมายัง EU ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้าน SPS และการควบคุมตรวจสอบ ณ พรมแดนของประเทศสมาชิก EU เช่นเดียวกับผู้ส่งออกจากประเทศที่สาม ในขณะเดียวกัน ผู้ส่งออกจาก EU ไปยังสหราชอาณาจักรต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้าน SPS และการควบคุมตรวจสอบ ณ พรมแดนของสหราชอาณาจักรด้วย

อย่างไรก็ตาม TCA กำหนดมาตรการในการจำกัดการควบคุม SPS ที่พรมแดน โดยภาคีฝ่ายหนึ่งอาจลดความถี่ในการตรวจสอบการนำเข้าในกรณีที่ข้อกำหนดด้าน SPS ของทั้งสองฝ่ายใกล้เคียงกัน รวมทั้งขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการที่สามารถส่งออกไปยังภาคีอีกฝ่ายโดยไม่ต้องผ่านพิธีการศุลกากรแบบเต็มรูปแบบ

อนึ่ง EU จะออกกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์จากสิ่งมีชีวิตฉบับใหม่ในปี 2565 ทั้งสองฝ่ายจึงต้องประเมินการยอมรับกฎหมายของแต่ละฝ่ายอีกครั้งภายในสิ้นปี 2566

นอกจากนี้ TCA ยังวางแนวทางสำหรับการสร้างความร่วมมือทางศุลกากรในอนาคตในด้านต่าง ๆ เช่น

1. การอำนวยความสะดวกด้านพิธีการศุลกากรสำหรับเรือที่ขนส่งยานพาหนะที่สามารถเคลื่อนย้ายเข้า/ออกเรือได้ด้วยยานพาหนะนั้นเอง (roll-on/roll-ff: ro-ro) แทนการใช้ปั้นจั่น (lift-on/lift-off: lo-lo)

2. ความร่วมมือในการปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากรและด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย**แรงงาน บริการ และเงินทุน**อันเป็นอีก 3 เสาหลักของตลาดร่วมนั้น ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงมาตรการบางประการใน TCA เช่นกัน กล่าวคือ

1. ยุติเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายบุคคลอย่างเสรีโดยประชาชนของสหราชอาณาจักรและ EU ที่ประสงค์เดินทางไปทำงานในดินแดนของอีกฝ่ายต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมืองของฝ่ายนั้นเช่นเดียวกับประชาชนของประเทศที่สาม อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นการตรวจลงตรา (วีซ่า) สำหรับการพำนักระยะสั้น (ไม่เกิน 90 วัน ภายในระยะเวลา 180 วัน)

2. เปิดการค้าเสรีในภาคบริการหลายภาคส่วน เช่น การบริการภาคธุรกิจ (กฎหมาย บัญชี สถาปัตยกรรม) การบริการด้านโทรคมนาคม การบริหารด้านดิจิทัลและคอมพิวเตอร์ การบริการทางการเงิน การวิจัยและการพัฒนา การบริการด้านคมนาคมบางประเภท การบริการด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3. เปิดเสรีด้านการลงทุนในภาคส่วนอื่น ๆ นอกเหนือจากภาคบริการ เช่น การผลิต การกสิกรรม การประมง การป่าไม้ พลังงาน และภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่นำเอาทรัพยากรธรรมชาติหรือผลผลิตมาใช้ประโยชน์ (primary industries)

ทั้งนี้ ไม่มีการเปิดเสรีสำหรับการบริการภาครัฐ การบริการสาธารณะ และโสตทัศนูปกรณ์ เช่นเดียวกับความตกลงการค้าเสรีอื่น ๆ ที่ EU ทำกับประเทศที่สาม

ความตกลงระหว่าง EU และสหราชอาณาจักรในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของทั้งสองฝ่ายในการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันให้มากที่สุดแม้สหราชอาณาจักรได้ถอนสมาชิกภาพออกไปแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม มาตรการอำนวยความสะดวกและการเปิดเสรีในภาคส่วนต่าง ๆ ไม่อาจเทียบเท่ากับสิทธิประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกในสหภาพศุลกากรและตลาดร่วมได้รับ ดังเห็นได้จากข้อกำหนดให้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่ไม่สามารถทำให้สินค้าเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีแม้มีการอำนวยความสะดวกในบางประการก็ตาม[8] รวมทั้งการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายบุคคล แรงงาน และเงินทุนประสบกับข้อจำกัด นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรยังต้องเริ่มเจรจาความตกลงการค้าใหม่กับประเทศคู่ค้าที่เป็นภาคีความตกลงทางการค้ากับ EU ด้วย

กรณีไอร์แลนด์เหนือ

การค้าสินค้าระหว่างไอร์แลนด์เหนือและ EU ไม่อยู่ภายใต้ TCA แต่อยู่ภายใต้พิธีสารว่าด้วยไอร์แลนด์และไอร์แลนด์เหนือ (Protocol on Ireland and Northern Ireland: IE/NI Protocol) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความตกลงถอนสมาชิกภาพของสหราชอาณาจักร (Withdrawal Agreement)

ไอร์แลนด์เหนือเป็นดินแดนของสหราชอาณาจักรที่เข้าร่วมตลาดร่วมและสหภาพศุลกากรของ EU เมื่อคราวที่สหราชอาณาจักรยังเป็นสมาชิก EU อย่างไรก็ตาม แม้ภายหลัง

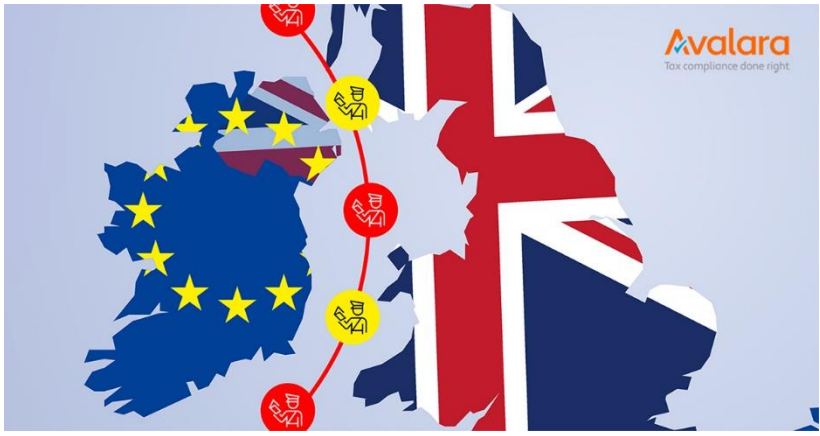

สหราชอาณาจักรจะถอนสมาชิกภาพออกจาก EU ไปแล้ว แต่ตาม IE/NI Protocol Article 5(4) ไอร์แลนด์เหนือยังถือเป็นส่วนหนึ่งของตลาดร่วมของ EU เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องสินค้า สถานการณ์ดังกล่าวทำให้การค้าสินค้าระหว่างไอร์แลนด์เหนือและประเทศสมาชิก EU มีลักษณะดังนี้

1. การเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างไอร์แลนด์เหนือและสาธารณรัฐไอร์แลนด์ รวมถึงระหว่างไอร์แลนด์เหนือและประเทศสมาชิก EU ประเทศอื่นเป็นไปอย่างเสรีโดยไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากร การตรวจสอบสินค้า หรือการผ่านพิธีการศุลกากร ณ พรมแดน

2. มาตรฐานและกฎระเบียบเกี่ยวกับสินค้าต่าง ๆ ของ EU เช่น Union Customs Code (UCC) กฎระเบียบว่าด้วยสุขอนามัยของมนุษย์ พืช และสัตว์ (SPS) กฎระเบียบว่าด้วยสินค้าเกษตร การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตของสินค้า เป็นต้น นำมาใช้บังคับกับสินค้าจากสหราชอาณาจักรที่ขนส่งมายังไอร์แลนด์เหนือ กล่าวคือ สินค้าที่เข้ามายังไอร์แลนด์เหนือจากสหราชอาณาจักรจัดเป็นสินค้านำเข้าและต้องปฏิบัติตาม

[8] ดูรายละเอียดในรายงานความเคลื่อนไหวหน้า 15-16

กฎหมายว่าด้วยสินค้าของ EU รวมทั้งต้องมีการควบคุมตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าตามพิธีการศุลกากรที่กำหนดด้วย

ในขณะเดียวกัน IE/NI Protocol Article 4 ยังจัดให้ไอร์แลนด์เหนืออยู่ในเขตศุลกากรของสหราชอาณาจักร ซึ่งส่งผลให้การค้าสินค้าระหว่างไอร์แลนด์เหนือและสหราชอาณาจักรและระหว่างไอร์แลนด์เหนือกับประเทศที่สามนอก EU ตาม Article 5(1) และ Article 6 มีลักษณะดังนี้

1. สินค้าที่นำเข้ามายังไอร์แลนด์เหนือโดยตรงจากสหราชอาณาจักรได้รับยกเว้นภาษีศุลกากร

2. สินค้าที่นำเข้ามายังไอร์แลนด์เหนือโดยตรงจากนอก EU หรือจากนอกสหราชอาณาจักร ให้ใช้อัตราภาษีศุลกากรของสหราชอาณาจักร

3. สินค้าที่มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในไอร์แลนด์เหนือสามารถเข้าถึงตลาดภายในของสหราชอาณาจักรได้อย่างไม่มีข้อจำกัด กล่าวคือ ไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรและไม่ต้องยื่นใบขนสินค้าขาออก[9]

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากไอร์แลนด์เหนืออยู่ในตลาดร่วมของ EU ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า จึงอาจถูกใช้แสวงหาผลประโยชน์ในฐานะศูนย์กระจายสินค้าจากดินแดนอื่น ๆ ของสหราชอาณาจักรไปยัง EU เพื่อหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรและการตรวจสอบที่พรมแดน แต่ในขณะเดียวกันไอร์แลนด์เหนือเป็นดินแดนของสหราชอาณาจักรที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างกัน การจัดตั้งกลไกควบคุมสินค้าที่เคลื่อนย้ายระหว่างไอร์แลนด์เหนือและดินแดนอื่น ๆ ของสหราชอาณาจักรจึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการค้าได้ ด้วยเหตุนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงอำนวยความสะดวกสินค้าที่ไม่ถือว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเคลื่อนย้ายต่อไปยัง EU เมื่อเดือนธันวาคม 2563[10]

กรณียิบรอลตาร์

ยิบรอลตาร์เป็นดินแดนโพ้นทะเลของสหราชอาณาจักรโดยมีอำนาจในการบริหารจัดการกิจการดินแดนของตนเองซึ่งรวมถึงการกำหนดอัตราภาษี ยกเว้นการทหารและการต่างประเทศ

ในระหว่างที่สหราชอาณาจักรยังเป็นสมาชิก EU นั้น ยิบรอลตาร์เป็นส่วนหนึ่งของตลาดร่วมของ EU ด้วยเช่นกัน แต่ไม่เคยเข้าร่วมสหภาพศุลกากรและไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเขตศุลกากรของ EU กล่าวคือ ยิบรอลตาร์เสมือนเป็นประเทศที่สามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้ากับ EU และด้วยเหตุนี้ จึงมีจัดตั้งด่านศุลกากรทั้งระหว่างยิบรอลตาร์กับสเปน และระหว่างยิบรอลตาร์กับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในสหภาพศุลกากรของ EU มาแต่ดั้งเดิม

อนึ่ง เมื่อเดือนธันวาคม 2563 สเปนและสหราชอาณาจักรได้บรรลุกรอบความตกลงในเบื้องต้นเพื่อบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างยิบรอลตาร์และ EU ภายหลังจากที่สมาชิกภาพของสหราชอาณาจักรสิ้นสุดลง (Proposed Framework for a UK-EU Legal Instrument setting out Gibraltar's Future Relationship with the EU)

ตามกรอบความตกลงดังกล่าว ความตกลงเชงเก้นและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Schengen acquis) จะนำมาใช้บังคับกับยิบรอลตาร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคคลโดย

[9] ในการนี้ สหราชอาณาจักรได้ออกมาตรการเพิ่มเติมเมื่อเดือนธันวาคม 2563 โดยกำหนดให้ตั้งแต่ครึ่งปีหลังของปี 2564 เป็นต้นไป เฉพาะผู้ประกอบการของไอร์แลนด์เหนือที่มีคุณสมบัติเท่านั้นที่สามารถขนส่งสินค้าผ่านท่าอากาศยานหรือท่าเรือโดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรและไม่ต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ ไม่ว่าจะขนส่งมายังสหราชอาณาจักรโดยตรงหรือผ่านสาธารณรัฐไอร์แลนด์

[10] อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเสี่ยงของสินค้าได้ที่รายงานความเคลื่อนไหว หน้า 17

ไม่ต้องผ่านการตรวจสอบหนังสือเดินทางที่พรมแดน เพื่ออำนวยความสะดวกของแรงงานข้ามพรมแดนระหว่างสเปน-ยิบรอลตาร์ ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจ

พร้อมกันนี้ ทั้งสองฝ่ายจะสำรวจความเป็นไปได้ในการสร้างสหภาพศุลกากรเพื่อยกเลิกพิธีการศุลกากรและการตรวจสอบที่ไม่จำเป็น ในการนี้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการบิดเบือนตลาดร่วมของ EU ในระหว่างที่ยิบรอลตาร์ยังไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเขตศุลกากรของ EU แต่ยังคงมีการเคลื่อนย้ายบุคคลอย่างเสรีนี้ ยิบรอลตาร์จะบังคับใช้อัตราภาษีศุลกากรร่วมของ EU รวมถึงกฎหมายภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม มาตรการทางการค้า และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ EU ด้วย

ไอร์แลนด์เหนือและยิบรอลตาร์เป็นกรณีที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่ประเทศหนึ่งสามารถจัดทำความตกลงพิเศษสำหรับใช้กับเฉพาะดินแดนนั้นเป็นพิเศษด้วยเหตุผลบางประการ รวมถึงความซับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นดังเช่นในกรณีของไอร์แลนด์เหนือที่อยู่ในเขตศุลกากรและตลาดร่วมของ EU ในเวลาเดียวกัน จึงอาจเกิดความสับสนว่า สินค้าสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีได้เพียงใด ต้องใช้อัตราภาษีของฝ่ายใด หรือต้องผ่านพิธีการศุลกากรหรือไม่และอย่างไร หรือในกรณีของยิบรอลตาร์ อาจเกิดความสับสนว่า เพราะเหตุใดจึงจำเป็นต้องปูทางให้ยิบรอลตาร์เข้าร่วมสหภาพศุลกากรของ EU ในขณะที่มีการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายบุคคล ทั้งนี้ ความเข้าใจทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจดังที่ได้อธิบายไว้จะช่วยให้เข้าใจกลไกของเขตเศรษฐกิจแต่ละรูปแบบ รวมถึงความจำเป็นในการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการใช้สิทธิประโยชน์ในทางที่มิชอบ และกรณีศึกษาของ EU ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในระดับที่ลึกยิ่งขึ้นของอาเซียนหรือการเจรจาทำความตกลงการค้าระหว่างไทย/อาเซียนกับประเทศต่าง ๆ ในอนาคต

อ้างอิง

Protocol on Ireland and Northern Ireland.

Proposed Framework for a UK-EU Legal Instrument setting out Gibraltar's Future Relationship with the EU

European Commission. *Questions & Answers: EU-UK Trade and Cooperation Agreement*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_2532 . Accessed 14 January 2021.

HM Government of Gibraltar. *Technical Notice (2) Getting reading for the end of the Transition Period*. 21 September 2020. https://www.gibraltar.gov.gi/uploads/Brexit%20Page/20200921-TN%20-%20FR%20-%20Border%20-%20Goods.pdf . Accessed 19 January 2021.

BBC. *Brexit: Gibraltar gets UK-Spain deal to keep open border*. https://www.bbc.com/news/world-europe-55497084 . Accessed 19 January 2021.

Politico. *What the post-Brexit Gibraltar deal means*. https://www.politico.eu/article/what-the-post-brexit-gibraltar-deal-means-uk-spain/ . Accessed 19 January 2021.

สาระสำคัญของความตกลง BREXIT ที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรและห่วงโซ่โลจิสติกส์

เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2563 สหภาพยุโรป (EU) และสหราชอาณาจักรได้บรรลุข้อตกลง BREXIT โดยนำไปสู่การจัดทำความตกลง 2 ฉบับ ได้แก่ 1) ความตกลงระหว่างสหราชอาณาจักรและอียูเรื่องการค้าและความร่วมมือ และ 2) ความตกลงระหว่างสหราชอาณาจักรกับประชาคมพลังงานปรมาณูยุโรป (Euratom) ในเรื่องความร่วมมือพลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรและห่วงโซ่โลจิสติกส์ในหลายประเด็น เช่น

1. การค้าสินค้า

1.1 สินค้าได้รับยกเว้นภาษีศุลกากรและข้อจำกัดเชิงปริมาณ (zero tariff, zero quota) แต่ยังคงต้องปฏิบัติพิธีการศุลกากรโดยการตรวจสินค้า ณ ด่านตรวจสินค้าที่พรมแดน การจัดทำใบขนสินค้าขาเข้าและขาออก ใบรับรองสุขอนามัยด้านอาหาร ฯลฯ

1.2 ผู้ประกอบการสามารถรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าได้ด้วยตัวเอง และสามารถใช้สิทธิประโยชน์จากการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าจากกระบวนการผลิตได้นอกเหนือจากการสะสมถิ่นกำเนิดจากวัตถุดิบ (full cumulation) ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการขอยกเว้นภาษีศุลกากรได้สะดวกยิ่งขึ้น

1.3 ทั้งสองฝ่ายรับรองผู้ประกอบการระดับมาตรฐาน AEO ของแต่ละฝ่าย และใช้มาตรฐานสากลของผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

1.5 มีมาตรการอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับสินค้าประเภทไวน์ ผลิตภัณฑ์จากสิ่งมีชีวิต (organics) ยานยนต์ เภสัชภัณฑ์ และเคมีภัณฑ์

2. พลังงานและภูมิอากาศ

2.1 ความตกลงเปิดช่องทางการจัดทำความตกลงการค้าไฟฟ้าและพลังงานผ่านสายไฟฟ้าและท่อแก๊สที่มีอยู่แล้ว (interconnectors) เพื่อให้การค้าพลังงานมีประสิทธิภาพและมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมโดยห้ามมีการอุดหนุนภาคพลังงาน พร้อมทั้งเปิดช่องทางให้มีการเชื่อมโยงระบบการตั้งราคาคาร์บอนของทั้งสองฝ่าย

2.2 มีการจัดทำความตกลงต่างหากกับ Euratom ว่าด้วยการใช้พลังงานนิวเคลียร์อย่างปลอดภัยและสันติเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสารและเทคโนโลยีนิวเคลียร์

3. การขนส่งทางอากาศ

3.1 มีการรับรองเสรีภาพในการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าทางอากาศระหว่างกันโดยไม่มีข้อจำกัด (เสรีภาพทางอากาศที่ 3 และ 4)

3.2 ประเทศสมาชิกอาจทำความตกลงทวิภาคีต่างหากกับสหราชอาณาจักรเพื่อรับรองเที่ยวบินที่เดินทางต่อไปยังหรือมาจากประเทศที่สาม (เสรีภาพทางอากาศที่ 5)

4. ความร่วมมือด้านความมั่นคง มีการจัดตั้งกลไกแลกเปลี่ยนข้อมูลการเดินทางของผู้โดยสาร (PNR) รหัสพันธุกรรม (DNA) ลายนิ้วเมือ ข้อมูลทะเบียนยานพาหนะ และประวัติอาชญากรรม

ทั้งนี้ ความตกลงฉบับเต็มยังไม่มีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการ ผู้ที่สนใจสามารถอ่านบทสรุปสาระสำคัญของความตกลงได้ที่ https://bit.ly/2M6jNzt และ https://bit.ly/3mT6e3j

ผู้ส่งออกเนื้อสัตว์ของสหราชอาณาจักรประสบปัญหาในการผ่านพิธีการศุลกากรภายหลัง Brexit

นับแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 สหราชอาณาจักรได้ออกจากสหภาพศุลกากรและตลาดร่วมของสหภาพยุโรป (EU) อย่างสมบูรณ์ ในการนี้ ผู้ส่งออกเนื้อสัตว์ของสหราชอาณาจักรได้เริ่มประสบปัญหาในการผ่านพิธีการศุลกากรเพื่อส่งออกสินค้าไปยังประเทศสมาชิก EU ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการส่งออกลดลงถึงร้อยละ 25 ของช่วงเดียวกันในปีที่ผ่านมา

ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการกรอกเอกสารที่ใช้กระดาษ การตรวจสอบใบรับรองสุขอนามัย (SPS) และการเปิดตรวจสินค้าทั้งจากฝ่ายสหราชอาณาจักรและฝ่าย EU โดยแต่เดิมผู้ส่งออกสามารถปฏิบัติพิธีการได้เสร็จสิ้นภายใน 15 นาที แต่ในขณะนี้ใช้เวลาถึง 3-4 ชั่วโมงในฝั่งสหราชอาณาจักร และอีกถึง 6 ชั่วโมงในฝั่งฝรั่งเศส ในการนี้ สหราชอาณาจักรประเมินว่า ผู้ประกอบการต้องแบกรับต้นทุนในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรถึง 7 พันล้านปอนด์ (ประมาณ 2.87 แสนล้านบาท) และในขณะเดียวกัน ผู้นำเข้าใน EU เริ่มมองหาแหล่งวัตถุดิบจากประเทศสมาชิกอื่นใน EU แทนการนำเข้าจากสหราชอาณาจักรอันเนื่องมาจากความล่าช้าดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ แม้สหราชอาณาจักรและ EU จะบรรลุความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากสหราชอาณาจักรไม่ได้อยู่ในตลาดร่วมของ EU อีกต่อไป การเคลื่อนย้ายสินค้าจึงไม่สามารถกระทำได้อย่างเสรี กล่าวคือ ต้องผ่านพิธีการศุลกากรและปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าของ EU

อ้างอิง

BBC. *Post-Brexit customs systems not fit for purpose, say meat exporters*. https://www.bbc.com/news/business-55680315. Accessed 22 January 2021.

ผู้ค้าปลีกของสหราชอาณาจักรละทิ้งสินค้าที่ลูกค้าใน EU ส่งกลับเพราะต้นทุนด้านศุลกากร

ภายหลังจากสหราชราชอาณาจักรได้ถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป (EU) อย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2563 ที่ผ่านมานั้น ผู้ค้าปลีกหลายรายของสหราชอาณาจักรประสบกับต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในการขนส่งสินค้าที่ลูกค้าใน EU ประสงค์ส่งคืนกลับมายังผู้ค้า

เมื่อผู้บริโภคใน EU สั่งซื้อสินค้าจากสหราชอาณาจักร ผู้บริโภคนั้นถือเป็นผู้นำเข้าซึ่งต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีศุลกากร (หากไม่ได้รับยกเว้นตามความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างสหราชอาณาจักรและ EU) รวมถึงค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรที่ผู้ให้บริการขนส่งกระทำแทนด้วย ในสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริโภคหลายรายได้ตัดสินใจปฏิเสธไม่รับสินค้าเพื่อไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และให้ผู้ให้บริการขนส่งนำกลับไป โดยสำนักข่าว BBC ได้รายงานว่า สินค้าร้อยละ 30 ถูกส่งกลับไปยังผู้ค้าในสหราชอาณาจักร

เมื่อสินค้ามาถึงคลังสินค้าในประเทศสมาชิก EU ก่อนถูกขนส่งต่อมายังสหราชอาณาจักร ผู้ให้บริการขนส่งต้องปฏิบัติพิธีการศุลกากรทั้งการยื่นใบขนสินค้า การชำระค่าธรรมเนียม ภาษีมูลค่าเพิ่มในการนำเข้า รวมถึงการยื่นหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าหากเป็นสินค้าที่จะใช้สิทธิพิเศษทางการค้า ในการนี้ แม้กระทั่งผู้ค้าปลีกด้านแฟชั่นรายใหญ่ที่สุด 4 รายในสหราชอาณาจักรประสบกับปัญหาต้นทุนด้านศุลกากรซึ่งสูงถึงเกือบ 20,000 ปอนด์ (ประมาณ 820,000 บาท) และสินค้ายังคงตกค้างในคลังสินค้าในเบลเยียม ไอร์แลนด์ และเยอรมนี ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการบางรายจึงตัดสินใจละทิ้งสินค้าหรือเผาสินค้าทิ้งแทนการขนส่งสินค้ากลับมา และในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการรายย่อยบางรายที่ไม่มีทรัพยากรที่เพียงพอในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรได้ยกเลิกการส่งออกไปยัง EU โดยสิ้นเชิง

ในการนี้ สหราชอาณาจักรแนะนำให้ผู้ประกอบการจัดตั้งคลังสินค้าใน EU เพื่อจัดจำหน่ายสินค้า และแนะนำให้ใช้บริการตัวแทนออกของหรือผู้เชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์ พร้อมกันนี้ สหราชอาณาจักรได้จัดสรรงบประมาณกว่า 80 ล้านปอนด์เพื่อขยายขีดความสามารถของตลาดแรงงานตัวแทนออกของด้วย

อ้างอิง

BBC. *Brexit: Retailers warn they could burn goods stuck in EU*. https://www.bbc.com/news/business-55757931 . Accessed 25 January 2021.

มาตรการทางศุลกากรสำหรับสินค้าที่เคลื่อนย้ายระหว่างไอร์แลนด์เหนือและสหราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564

เมื่อระยะเวลาเปลี่ยนผ่านของการถอนสมาชิกภาพของสหราชอาณาจักรจากสหภาพยุโรป (EU) สิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2563 ไอร์แลนด์เหนือซึ่งดินแดนส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักรยังคงถือเป็นส่วนหนึ่งของตลาดภายใน (internal market) ของ EU ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้า กล่าวคือ สินค้าที่เคลื่อนย้ายระหว่างไอร์แลนด์เหนือและประเทศสมาชิก EU จะยังคงได้รับยกเว้นภาษีศุลกากรและไม่มีการตรวจสอบสินค้าที่พรมแดน ด้วยเหตุนี้ ไอร์แลนด์เหนืออาจถูกใช้แสวงหาผลประโยชน์ในฐานะศูนย์กระจายสินค้าจากดินแดนอื่น ๆ ของสหราชอาณาจักรไปยัง EU เพื่อหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรและการตรวจสอบที่พรมแดน แต่ในขณะเดียวกันไอร์แลนด์เหนือเป็นดินแดนของสหราชอาณาจักรที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างกัน การจัดตั้งกลไกควบคุมสินค้าที่เคลื่อนย้ายระหว่างไอร์แลนด์เหนือและดินแดนอื่น ๆ ของสหราชอาณาจักรจึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการค้าได้ ด้วยเหตุนี้ เมื่อเดือนตุลาคม 2562 สหราชอาณาจักรและ EU จึงได้จัดทำพิธีสารว่าด้วยไอร์แลนด์/ไอร์แลนด์เหนือ (ฉบับแก้ไข) (Revised Protocol on Ireland/Northern Ireland) เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมสินค้าที่พรมแดนเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

Article 5(1) ของพิธีสารดังกล่าวกำหนดหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. สินค้าที่นำเข้ามายังไอร์แลนด์เหนือโดยตรงจากสหราชอาณาจักรได้รับยกเว้นภาษีศุลกากร หากเป็นสินค้าที่ไม่ถือว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเคลื่อนย้ายต่อไปยัง EU ไม่ว่าจะถูกแปรรูปเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าอื่นหรือไม่ก็ตาม

2. ส่วนในกรณีที่สินค้าถูกนำเข้ามายังไอร์แลนด์เหนือโดยตรงจากนอก EU หรือจากนอกสหราชอาณาจักร ให้ใช้อัตราภาษีศุลกากรของสหราชอาณาจักร หากเป็นสินค้าที่ไม่ถือว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเคลื่อนย้ายต่อไปยัง EU ไม่ว่าจะถูกแปรรูปเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าอื่นหรือไม่ก็ตาม

ทั้งนี้ พิธีสารดังกล่าวไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับพิจารณาว่า สินค้านั้นเป็นสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเคลื่อนย้ายต่อไปยัง EU หรือไม่ ด้วยเหตุนี้ สหราชอาณาจักรและ EU จึงดำเนินการเจรจาตกลงในประเด็นดังกล่าวและบรรลุความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2563[1]

[1] Decision No 4/2020 of the Joint Committee established by the Agreement on the Withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community

ตาม Article 2 และ Article 3 ของความตกลงดังกล่าว สินค้าที่ไม่ถือว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเคลื่อนย้ายต่อไปยัง EU คือ สินค้าที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นสินค้าที่ไม่ถือว่าเป็นสินค้าที่นำมาแปรรูปเพื่อการค้า (non-commercial processing) กล่าวคือ

1.1 ผู้นำเข้ามีผลประกอบการน้อยกว่า 500,000 ปอนด์ ในปีงบประมาณล่าสุดที่สิ้นสุดลง หรือ

1.2. การแปรรูปเกิดขึ้นในไอร์แลนด์เหนือโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.2.1 เพื่อจำหน่ายอาหารให้ผู้บริโภคขั้นสุดท้ายในสหราชอาณาจักร

1.2.2 เพื่อผู้นำเข้าใช้ในการก่อสร้าง โดยสินค้าที่แปรรูปนั้นเป็นชิ้นส่วนถาวรของโครงสร้างที่ก่อสร้างและตั้งอยู่ในไอร์แลนด์เหนือ

1.2.3 เพื่อผู้นำเข้าในไอร์แลนด์เหนือจัดส่งโดยตรงให้แก่ผู้รับในภาคบริการด้านสาธารณสุข

1.2.4 เพื่อใช้ในกิจกรรมที่ไม่แสวงหาผลกำไรในไอร์แลนด์เหนือโดยผู้นำเข้าไม่จำหน่ายสินค้าที่แปรรูปนั้นต่อในภายหลัง หรือ

1.2.5 เพื่อผู้นำเข้าใช้เป็นอาหารสัตว์ขั้นสุดท้ายในสถานที่ที่ตั้งอยู่ในไอร์แลนด์เหนือ

2. ในกรณีที่เป็นสินค้าที่ถูกนำเข้ามาในไอร์แลนด์เหนือโดยตรงจากสหราชอาณาจักร สินค้านั้นมีลักษณะดังนี้

2.1 เป็นสินค้าที่ต้องอากรในอัตราร้อยละ 0 ตามอัตราภาษีศุลกากรร่วมของ EU หรือ

2.2 ผู้นำเข้าได้รับอนุญาตตามเกณฑ์ที่กำหนดให้นำเข้าสินค้ามายังไอร์แลนด์เหนือเพื่อจำหน่ายให้กับหรือใช้ในขั้นสุดท้ายโดยผู้บริโภคขั้นสุดท้ายที่อยู่ในสหราชอาณาจักร รวมถึงในกรณีที่สินค้าถูกนำมาแปรรูปโดยไม่มีวัตถุประสงค์ทางการค้าก่อนนำมาจำหน่ายให้กับหรือใช้ในขั้นสุดท้ายโดยผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

3. ในกรณีที่เป็นสินค้าที่ถูกนำเข้ามาในไอร์แลนด์เหนือโดยตรงจากนอก EU หรือจากนอกสหราชอาณาจักร สินค้านั้นมีลักษณะดังนี้

3.1 เป็นสินค้าที่ต้องอากรตามอัตราภาษีศุลกากรร่วมของ EU ที่ไม่เกินอัตราที่จัดเก็บตามอัตราภาษีศุลกากรของสหราชอาณาจักร หรือ

3.2 ผู้นำเข้าได้รับอนุญาตตามเกณฑ์ที่กำหนดให้นำเข้าสินค้ามายังไอร์แลนด์เหนือเพื่อจำหน่ายให้กับหรือใช้ในขั้นสุดท้ายโดยผู้บริโภคขั้นสุดท้ายที่อยู่ในไอร์แลนด์เหนือ (รวมถึงในกรณีที่สินค้าถูกนำมาแปรรูปโดยไม่มีวัตถุประสงค์ทางการค้าก่อนนำมาจำหน่ายให้กับหรือใช้ในขั้นสุดท้ายโดยผู้บริโภคขั้นสุดท้าย) และภาษีตามอัตราภาษีศุลกากรร่วมของ EU และตามอัตราภาษีศุลกากรของสหราชอาณาจักรมีความแตกต่างกันน้อยกว่าร้อยละ 3 ของราคาศุลกากรของสินค้า

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายสินค้าจากไอร์แลนด์เหนือไปยังสหราชอาณาจักรนั้น สหราชอาณาจักรได้กำหนดให้สินค้าที่อยู่ในเกณฑ์ (qualifying status)

1. ในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2564 สินค้าที่มีคุณสมบัติ (qualifying goods) กล่าวคือ สินค้าที่มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในไอร์แลนด์เหนือ สามารถเข้าถึงตลาดภายในของสหราชอาณาจักรได้อย่างไม่มีข้อจำกัด (unfettered access) กล่าวคือ ไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรและไม่ต้องยื่นใบขนสินค้าขาออก

2. ตั้งแต่ครึ่งปีหลังของปี 2564 เป็นต้นไป สหราชอาณาจักรจะกำหนดให้เฉพาะผู้ประกอบการของไอร์แลนด์เหนือที่มีคุณสมบัติ (qualifying traders) สามารถขนส่งสินค้าผ่านท่าอากาศยานหรือท่าเรือโดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรและไม่ต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ ไม่ว่าจะขนส่งมายังสหราชอาณาจักรโดยตรงหรือผ่านสาธารณรัฐไอร์แลนด์

เมื่อสินค้าที่มีคุณสมบัติเข้ามายังสหราชอาณาจักรแล้ว จะสามารถวางขายในตลาดสหราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนการอนุมัติใด ๆ อีก อย่างไรก็ตาม อาจมีการเปลี่ยนแปลงบางประการเฉพาะสินค้าบางประเภทที่มีอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม

ผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ ดังนี้

1. Revised Protocol on Ireland/Northern Ireland: https://bit.ly/2WA8pxJ

2. Decision No 4/2020 of the Joint Committee established by the Agreement on the Withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community: https://bit.ly/3h6N7kY

3. Northern Ireland Protocol - Command Paper: https://bit.ly/3p7TMOC

EU ขอความร่วมมือผู้ผลิตและส่งออกฟอยล์อะลูมิเนียมในไทยในการสืบสวนสอบสวนการหลบเลี่ยงมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดของฟอยล์อะลูมิเนียมจากจีน

สืบเนื่องจากสหภาพยุโรป (EU) ได้ใช้มาตรการจัดเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดจากสินค้าประเภทฟอยล์อะลูมิเนียมจากจีนตาม Commission Implementing Regulation (EU) 2015/2384 นั้น คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ได้รับเบาะแสว่า มีฟอยล์อะลูมิเนียมบางส่วนจากจีนถูกขนส่งผ่านไทยมายัง EU เพื่อหลบเลี่ยงมาตรการดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมาธิการยุโรปจึงได้ตัดสินใจเริ่มต้นกระบวนการสืบสวนสอบสวนการหลบเลี่ยงมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด

ในการนี้ คณะกรรมาธิการยุโรปได้ส่งหนังสือแจ้งไปยังผู้ผลิตและส่งออกฟอยล์อะลูมิเนียมในประเทศไทยที่อยู่ในระบบของ EU (known exporting producers) ให้ทราบถึงการขอยกเว้นการจัดเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด และขอให้ผู้ประกอบการชาวไทยกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มของ EU ที่ https://bit.ly/34RsJlV ภายในวันที่ 27 มกราคม 2564

ความร่วมมือของผู้ประกอบการในไทยในโอกาสนี้มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการสืบสวนสอบสวนของ EU โดยหากข้อมูลที่ได้รับจากผู้ประกอบการในไทยไม่เพียงพอ การสืบสวนสอบสวนจะดำเนินไปโดยใช้เฉพาะข้อมูลที่คณะกรรมาธิการยุโรปมีอยู่เท่านั้น ซึ่งอาจไม่เป็นผลดีต่อผู้ประกอบการชาวไทย

ทั้งนี้ ผู้ผลิตและส่งออกฟอยล์อะลูมิเนียมที่ไม่ได้อยู่ในระบบของ EU (unknown exporting producers) และ/หรือไม่ได้ขอใช้ข้อยกเว้นจากการจัดเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด จะถูกจัดเก็บภาษีเพิ่มโดยอัตโนมัติ หากผลการสืบสวนสอบสวนนำไปสู่มาตรการจัดเก็บภาษีจากฟอยล์อะลูมิเนียมนำเข้าจากประเทศไทย

ผู้ที่สนใจสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ Commission Implementing Regulation (EU) 2020/2162 (https://bit.ly/3aMifoL)

ศุลกากรเบลเยียมตรวจยึดโคเคนได้มากที่สุดในโลกในคราวเดียวในปี 2563

เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2564 กระทรวงการคลังเบลเยียมได้ออกแถลงข่าวถึงผลการตรวจยึดยาเสพติดในปี 2563 ณ ท่าเรือ Antwerp

จากผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในปีที่ผ่านมา พบว่า มาตรการปิดเมือง (lockdown) ไม่ส่งผลให้เกิดการชะลอการขนส่งยาเสพติดมายังเบลเยียม โดยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคราน่า 2019 (Covid-19) นี้ กลับมีการลักลอบขนส่งกลับเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งโคเคนซึ่งถูกตรวจยึด ณ ท่าเรือ Antwerp ได้ถึง 65 ตัน มูลค่าราว 7.5 พันล้านยูโร (ประมาณ 2.74 แสนล้านบาท) โดยในจำนวนนี้ เจ้าหน้าที่สามารถตรวจยึดได้ในคราวเดียวจากตู้คอนเทนเนอร์หนึ่งใบจำนวน 11.5 ตัน ซึ่งเป็นปริมาณที่มากที่สุดในโลก

จากผลการตรวจยึดดังกล่าว เจ้าหน้าที่พบว่า องค์กรอาชญากรรมได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการลักลอบโดยเลือกใช้การขนส่งที่ไม่ต้องมีมนุษย์เข้ามาจัดการ ณ ท่าขนถ่ายสินค้า และซุกซ่อนยาเสพติดในสินค้าที่ถูกกฎหมายหรือในโครงสร้างของตู้คอนเทนเนอร์

ในการนี้ ศุลกากรเบลเยียมได้ยกระดับความร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ พร้อมทั้งเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่และทรัพยากรที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีตรวจสอบโดยไม่เปิดตรวจ (NII)

ผู้ที่สนใจสามารถอ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับ NII ได้ที่จดหมายข่าวศุลกากร (CPMU news) ฉบับเดือนธันวาคม 2563 ที่ https://bit.ly/2XATRhV

อ้างอิง

Belgium Customs. CONFÉRENCE DE PRESSE "DROGUES".
https://finances.belgium.be/fr/Actualites/conf%C3%A9rence-de-presse-drogues . Accessed 13 January 2021.

WCO เผยแพร่เอกสารเพิ่มเติมสำหรับบังคับใช้ E-Commerce Framework of Standards

เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563 องค์การศุลกากรโลก (WCO) ได้เผยแพร่เอกสารต่าง ๆ เพิ่มเติมใน E-Commerce Package ตามที่คณะมนตรีความร่วมมือทางศุลกากร (Customs Cooperation Council) และคณะกรรมาธิการด้านนโยบาย (Policy Commission) มีมติรับรองในฐานะเครื่องมือที่สนับสนุนการบังคับใช้มาตรฐานต่าง ๆ ใน Framework of Standards on Cross-Border E-Commerce (E-Commerce FoS) ดังนี้

1. ชุดข้อมูลอ้างอิงสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ (Reference Datasets for Cross-Border E-Commerce)

2. วิธีการจัดเก็บภาษี (Revenue Collection Approaches)

3. บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce Stakeholders: Roles and Responsibilities)

4. แผนยุทธศาสตร์การบังคับใช้ แผนปฏิบัติการ และกลไกการเสริมสร้างขีดความสามารถ (Implementation Strategy, Action Plan and Capacity Building Mechanism)

5. คู่มือกรณีศึกษาการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Compendium of Case Studies on E-Commerce)

ทั้งนี้ E-Commerce FoS เป็นกรอบมาตรฐานสำหรับการบริหารจัดการการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 15 ประการเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลล่วงหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการลดความซับซ้อนของพิธีการที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทั้งพัสดุขนาดเล็กและมีมูลค่าต่ำที่จัดส่งจากผู้ประกอบการไปยังผู้บริโภค (B2C) และระหว่างผู้บริโภคด้วยกัน (C2C) นอกจากนี้ E-Commerce FoS ยังสนับสนุนให้ใช้หลักการของโครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐาน AEO การตรวจสอบโดยไม่เปิดตรวจ (NII) การวิเคราะห์ข้อมูล และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดเอกสารทั้งหมดใน E-Commerce Package ได้ที่ https://bit.ly/3b7Pe6T

อ้างอิง

WCO. *The full E-Commerce Package is now online*. http://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2020/december/the-full-e-commerce-package-is-now-online.aspx . Accessed 4 January 2021.

ฟิลิปปินส์เตรียมทำประชาพิจารณ์ระงับการยกเว้นภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าจากไทย

ฟิลิปปินส์เตรียมจัดทำประชาพิจารณ์การระงับการยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าจากไทย ในฐานะมาตรการตอบโต้ภายหลังจากที่ประเทศไทยไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่กำหนดให้ไทยจัดเก็บภาษีบุหรี่จากฟิลิปปินส์ในอัตราเดียวกับที่จัดเก็บจากบุหรี่ไทย

การทำประชาพิจารณ์จะจัดขึ้นในวันที่ 27 มกราคม 2564 โดยสินค้าที่อยู่ในรายการถูกระงับการยกเว้นภาษีศุลกากรมีจำนวน 37 พิกัด ดังนี้

1. สินค้าประเภทยานยนต์และส่วนประกอบในพิกัด 8701.92.10, 87.03, 87.04, 8708.99.99 และ 8714.10

2. สินค้าเกษตรประเภทข้าวโพด ข้าว น้ำมันถั่วเหลือง เครื่องปรุงรส และครีมเทียมในพิกัด 1005.90.90, 1006.30.99, 1507.90.90, 2103.90.29 และ 2106.90.30

3. สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรกล และส่วนประกอบในพิกัด 6809.19.90, 7207.11.100, 7408.11.10, 8415.82, 8418.10.19, 8433.51.00, 8473.30.90, 8479.90, 8482.10.00, 8482.80.00, 8501.10, 8542.39.00, 8542.90.00 และ 8544.49.21

4. สินค้าประเภทซีเมนต์ น้ำมันหล่อลื่น เครื่องสำอาง สารเคมี ยางรถยนต์ในพิกัด 2523.21.00, 2710.19.43, 2922.42.20, 3004.90.99, 3304.99.30, 3305.10.90, 3306.10.90, 3901.20.00, 3921.90.30, 3924.90.30, 4011.10.00, 4011.20.10 และ 4016.99.54

ความเคลื่อนไหวของฟิลิปปินส์ในครั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากคดีพิพาทระหว่างไทยและฟิลิปปินส์ในปี 2551 เมื่อฟิลิปปินส์ร้องขอให้ WTO พิจารณาการเลือกปฏิบัติของฝ่ายไทยในการจัดเก็บภาษีบุหรี่ของบริษัท Philip Morris Philippines Manufacturing โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องการประเมินราคาศุลกากร โดย WTO ตัดสินให้ฟิลิปปินส์เป็นฝ่ายชนะในปี 2554 อย่างไรก็ตาม ฟิลิปปินส์พบว่า ฝ่ายไทยไม่ได้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของ WTO จึงขอให้ WTO วินิจฉัยให้อำนาจฟิลิปปินส์ในการระงับการยกเว้นภาษีสินค้านำเข้าจากไทยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2563

อ้างอิง

Vietnam Chamber of commerce and Industry. *PH lists 37 Thai exports that may lose tariff concessions*. http://antidumping.vn/ph-lists-37-thai-exports-that-may-lose-tariff-concessions-n22166.html . Accessed 18 January 2021.

CPMU news

CUSTOMS POLICY MONITORING UNIT

Office of Customs Affairs

Royal Thai Embassy to Belgium,

Luxembourg and Mission to the EU

Dreve du Rembucher 89

1170 Watermael-Boitsfort

Tel. +32 2 660 5759

Fax. +32 2 675 2649

E-mail: thaicustoms@thaicustoms.be

http://brussels.customs.go.th

Credit: HCS Company